

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Innlandet fylkeskommune
post@innlandetfylke.no

Dette brevet sendes kun per e-post.

Vår ref.:
22/181- 3- WARR

Deres ref.:

Dato:
31.01.2022

Vedrørende digital folkeavstemming og spørsmål om diskriminering

Likestillings- og diskrimineringsombudet har blitt orientert om at Innlandet fylkeskommune har vedtatt at det skal gjennomføres en digital folkeavstemming om fylket skal oppløses eller ikke. Ombudet mener at en utelukkende digital folkeavstemming kan være diskriminerende mot eldre som ikke bruker internett eller digitale verktøy og personer med enkelte typer nedsatte funksjonsevner, og kontakter derfor fylkeskommunen.

Likestillings – og diskrimineringsombudets rolle og diskrimineringslovgivingen

Ombudet (www.ldo.no) jobber for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Ombudet gir veiledning om diskrimineringslovgivingen og har også tilsynsansvar for CRPD som er FN sin konvensjon for funksjonshemmede. Ombudet har mulighet til å klage saker inn for Diskrimineringsnemnda (www.diskrimineringsnemnda.no), og diskrimineringsnemnda kan komme med en uttalelse om vedtaket til Innlandet fylkeskommune er brudd på diskrimineringslovverket.

Likestillings- og diskrimineringsloven § 6 forbyr forskjellsbehandling (diskriminering) på grunn av blant annet alder og funksjonsnedsettelse. Loven gjelder både direkte og indirekte diskriminering etter §§ 7 og 8. Det står videre i lovens § 9 at forskjellsbehandling som er saklig, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende, kan være lovlig. Norge har videre ratifisert CRPD

som har to artikler som er viktige her. For det første artikkel 29 som fastslår funksjonshemmedes rett til å delta i valg. Videre inneholder artikkel 9 regler om tilgjengelighet.

I lovens forarbeider, Prop 81 L s. (2016-2017) s. 146 går det frem at selv om bruk av moderne teknologi kan innebære en indirekte forskjellsbehandling av eldre, vil bruken likevel ofte være lovlig. Grunnen er at moderne teknologi gir en samfunnsøkonomisk gevinst og har en miljømessig side. Et forbud mot bruk av moderne teknologi vil derfor redusere insentivene til å ta i bruk effektiviserende teknologi. Diskrimineringsnemnda har fulgt dette opp i en ny sak med referanse DIN 21/83. I den saken kom nemnda til at problemer med å kjøpe billetter når man ikke hadde smarttelefon, på grunn av alder, var lovlig. Selv om forskjellsbehandlingen av eldre var lovlig, uttalte nemnda at «Nemnda er enig i at teknologiske løsninger under gitte omstendigheter vil kunne innebære indirekte diskriminering, selv om terskelen for dette er relativt høy».

Slik ombudet forstår folkeavstemningen som Innlandet fylke legger opp til, vil eldre og andre som er ikke-digitale kunne få bistand. Det er ikke klart for ombudet om dette betyr at de kan få gjennomføre et hemmelig valg på lik linje med andre digitale brukere. Det er heller ikke klart for ombudet om det finnes noen alternativer som tillater at folk får avgi sin stemme hvis de ikke er digitale overhodet (ikke bruker digitale verktøy eller internett), noe som er tilfelle for 28 prosent av de over 80 år, se kapittel 5 i rapport fra [Kompetanse Norge fra 2021](#). For funksjonshemmede, og særlig for blinde og svaksynte, vil det i tillegg være viktig at programmet som benyttes er universelt utformet. Dessverre ser vi at mange IKT-verktøy ikke er universelt utformet, og da er det umulig for denne gruppen å bruke det. Dersom denne gruppen stenges ute fra valg er det svært alvorlig.

Selv om terskelen er høy for å anse bruk av moderne teknologi som diskriminerende på grunn av alder, kan den digitale folkeavstemningen i fylkeskommunen, uten tilrettelegging for de ikke-digitale, være et slikt tilfelle som vil kunne anses som ulovlig forskjellsbehandling. De hensynene om effektivisering som er viktige i andre sammenhenger kan, slik ombudet ser det, ikke tillegges like mye vekt når det skal gjennomføres et demokratisk valg som kan være svært viktig for den enkelte.

Hva ønsker vi fra dere?

For at vi skal vurdere hvordan ombudet skal gå videre med saken, ber vi om tilbakemelding på noen spørsmål. For ordens skyld gjør vi Innlandet fylkeskommune oppmerksom på at dere har opplysningsplikt overfor oss, jf. diskrimineringsombudsloven § 3.

Vi ber om at Innlandet fylkeskommune gir ombudet tilbakemelding på følgende spørsmål:

1. Har ombudet forstått det riktig at det ikke er mulig å avgi stemme med mindre man har elektronisk ID, herunder MinID eller BankID?
2. Har fylkeskommunen vurdert å tilrettelegge for fysisk avstemming for eldre ikke-digitale og personer med funksjonsnedsettelse som er ikke-digitale, eventuelt gi dem bistand på annen måte?
3. Er valgsystemet dere skal bruke universelt utformet?

Dersom fylkeskommunen har andre opplysninger som er egnet til å opplyse saken, ber vi om at fylkeskommunen sender dette til oss.

Vi ber om tilbakemelding innen **4. februar 2022**. Den korte svarfristen skyldes at valget er nært forestående og at ombudet nylig ble kjent med denne saken. Dersom dere har spørsmål til dette brevet, kan saksbehandler Warvin Ringkjøb kontaktes på telefon 23 15 73 00.

Når vi mottar tilbakemelding fra dere, vil vi vurdere om, og eventuelt hvordan, vi går videre med saken. Dette vil vi også orientere dere om.

Vennlig hilsen

May Schwartz
fungerende likestillings- og diskrimineringsombud

Dokumentet er elektronisk godkjent, og gyldig uten signatur.